

# SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.  
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.  
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 216.

V Ljubljani, v petek 19. septembra 1884.

Letnik XII.

## Deželni zbor kranjski

prišel je danes 19. t. m. ob desetih dopoldne svojo tretjo sejo. Prebere in potrdi se zapisnik druge seje, potem pa g. deželni predsednik baron Winker na interpelacijo, ki so jo lani g. Svetec in tovariši stavili zaradi iztirjevanja zemljišnega in hišnega davka, odgovori sledeče:

„Visoki deželni zbor!

V 14., t. j. predzadnji seji visokega deželnega zbora preteklega leta so gospodje deželni poslanci Svetec in tovariši stavili do c. kr. vlade interpelacijo:

„Hoče li visoka c. kr. vlada natančno preiskavo ukazati, v katerih obrokih se iztrjuje po deželi zemljiški in hišno-razredni davek, in ako se pokaže, da se ta davek iztrjuje vsak mesec, to nepostavnost odpraviti, ter vsaj za zdaj zapovedati, da se omejnjeni davek pobira le v štirih obrokih, in da se le po tem načinu eksekucije napravljajo in zamudne obresti zaračunajo.“

V čast si štejem, da na to interpelacijo odgovorim tako:

Po namenu predpisov, došlih od visokega c. k. finančnega ministerstva z razpisom 4. marca 1878. l. št. 2702, gledé posilnega izterjevanja neposrednjih ali direktnih davkov izkazati je zastanke na vseh direktnih davkih, tedaj tudi na zemljiškem in hišno-razrednem davku o začetku vsakega četrtertletja, v ta namen namreč, da se izterjajo po izvršbi ali eksekuciji, in mora se tudi posilno izterjevanje vršiti, le od treh do treh mesecev. Tako je bilo zadnjič leta 1879 naročeno vsem okr. glavarstvom in davkarijam, kar se med tem ni izpremenilo.

Ker se po tem takem zastanki na zemljiškem in hišno-razrednem davku na Kranjskem po izvršbi že terjajo (ali vsaj se terjati morejo) tako, kakor gospodje interpelantje sami želé, ni meni treba v tej zadevi kaj posebnega vkreniti.

Kar se tiče zamudnih obresti, nastopi dolžnost plačati jih po namenu zakona z dne 9. marca 1870 dr. zak. št. 23, tedaj kadar redni

davek z državnimi prikladami vred za vse leto ne presega 50 gold. in se ne plača najpozneji v 14 dneh po preteku za plačilo odločenega obroka.

Ker je na Kranjskem primerno le malo obdačencev, ki plačujejo vsako leto nad 50 gold. zemljiškega in hišno-razrednega davka, in ker oni — večidel premožni posestniki smejo svoj zemljiški in hišno-razredni davek plačevati tudi v mesečnih obrokih, ako se hočejo ogniti plačilu zamudnih obresti, zdi se mi prizadevanje v ta namen, da bi se dosednji mesečni obroki za plačilo omenjenih davkov izpremenili samo zaradi zamudnih obresti, tem manj potrebno, ker se že tako v kratkem pričakuje splošna uredba obrokov za plačevanje davkov.“

Došle peticije se izročé posameznim odsekom, potem pa g. Svetec izroči sledeči samostalen predlog, ki ga podpirajo narodni poslanci:

Zakon z dné . . . veljaven za vojvodino Kranjsko zastran rezervnega zaklada kranjske hranilnice v Ljubljani.

„Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske ukazujem tako:

§ 1. Rezervni zaklad kranjske hranilnice v Ljubljani, kolikor ni potreben za vpravne ali pokojninske stroške in hranilničnim vlogam za varnost, podpada po svojem v hranilničnem pravilniku od 26. sept. 1844 (§ 12) in oziroma v hranilničnega društva pravilih (§§ 20 črka d in 25) izrečnem namenu nadzorstvu deželnega zbora.

§ 2. Deželni zbor izvršuje to nadzorstvo po deželnem odboru, ki ima pravico svojega poverjenika k sejam občnega zbora Ljubljanske hranilnice pošiljati, ter paziti, da se z rezervnim zakladom pravilno in brez škode za deželne koristi gospodari. Deželni odbor sme sklepe, deželnim koristim protivne ustaviti.

§ 3. Izdatkom iz rezervnega zaklada, ki niso upravni ali pokojninski, treba je do 20.000 gold. zneska pritrditve deželnega odbora; za večje zneske, ali ko bi hranilnica nehala, za končno porabo tega zaklada, treba je pritrditve deželnega zbora.

§ 4. Nadzorstvo, ki ga ima po hranilničnem pravilniku državna vlada, ostane tudi posehmal nespremenjeno.

§ 5. Mojemu ministru notranjih reči naroča se izvršitev tega zakona.“

Gosp. vitez Schneid izročil je ta predlog:

„1. Visoki vladi naj se pošlje prošnja, da naj svoj vpliv pri južni železnici porabi, višjemu vodstvu c. kr. državnih železnic pa zaukaže, da bi južna železnica po spremembi njenih hudih tarifov gledé osob in blaga in sprejemši Ljubljano oziroma še kake druge kraje na Kranjskem v avstrijsko-ogersko tarifno zvezo tiste polajšave dovolila, ki bi mogle zopet zboljšati hudo oškodovane koristi kmetijstva, kupčije, obrta in industrije na Kranjskem zlasti pa v glavnem mestu Ljubljanskem.

2. Voli naj se deputacija treh udov, da bo potrebno preskrbela in to prošnjo nesla na Dunaj.“

Ta samostalni predlog podpirali so tudi poslanci nemško-liberalne stranke.

Gg. Svetec in Schneid bosta v prihodnji seji vtemeljevala svoja predloga.

Potem g. dr. Bleiweis vtemeljuje svoj predlog tako-le:

„Slavni zbor!

Vtemeljeval ne bodem na dolgo in široko svojega predloga, ker je bil že tolikokrat na dnevnem redu v tej visoki hiši.

Narodni zastopniki so v tem predmetu od začetka ustavnega življenja imeli odkazano pot. Dejanska vpeljava narodnega jezika v šolah in uradnih, povsod kjer Slovenci stanujejo in pri vseh oblastnjah, naj si bodejo državni ali deželni, jim je bilo glavno in načelno vprašanje, za katero bojevali so se najboljši možje našega naroda. A tudi nasprotniki naši so se, čeravno neljubo, vendar le nekoliko morali podvreči splošnji in naravni potrebi, kakor tudi javnim zahtevam. Povdarjati še moram, da s svojim predlogom nikakor nisem hotel izreči, kakor da bi se bili ogibali slovenski deželni poslanci slovenskemu uradovanju, uradovali so večinoma v

## LISTEK.

### Mladega Gašparja življenje in trpljenje.

Prosto poslovenil I. S. Gombarov.

(Dalje.)

Takrat je Gašpar dobil prvo službo vaškega kanasa ali svinjskega pastirja. Ni mu sicer nesla ne dosti časti ne denarja, pa nekaj je vendar bilo. Kakor se nam zdi, Gašpar tudi ni imel velikih misli o imenitnosti svoje službe, kajti takoj v začetku zaspil na paši, dasiravno javni služabnik ne bi smel nikoli spati, kedar je v svoji službi, ker to utegne slabe nasledke imeti. Tega se je prepričal tudi naš Gašpar. Ko je Gašpar zaspal, vdrle so jo vse svinje v koruzo in so tam strašno razsajale, zlasti med debelimi tikvami. Svinjam je bilo to tako po volji, da so začele veselja kruliti. Kruljenje je vzbudilo Gašparja, ki se je silno vstrašil nad grozno nesrečo. Zgrabil je bič in ž njim udrihal po svinjah, kar je mogel; svinje so letele domu, pa vsaka je nesla v gobcu koz tikve ali koruzin lat, ter so s tem po celi vasi naznanile, kaj se je bilo zgodilo. Vaščanje so zmerjali Gašparja in se jezili nad njim, ker vsak je mislil, da so bile svinje v njegovi koruzi.

Tiho je prilezel Gašpar domov dobro, si svest, da bo danes šiba pela. No, če tudi ni dosti manjkalo, do tega vendar ni prišlo, pa okregali so ga oče, da že dolgo ne tako. „S teboj bom še doživel lepe reči; za svinjskega pastirja nisi za nič, kaj tedaj naj iz tebe naredim? Če ti Bog ne bo kruha dajal, sam si ga ne boš nikoli zaslužil, ti trapec! — Ker doma nisi za nič, skusil bom še eno, od zdaj boš hodil v šolo.“

Tako so bile svinje krive, da so se mu izpolnile najsrčnije želje.

V šolo je hodil v Konjice, kjer je bil učitelj ravno z zlato svetinjo za zasluge odlikovan; njegove največje zasluge pa so bile, da je mlade fante in dekleta le nemški brati, pisati in govoriti učil, zato je še zdaj Konjiška nemščina tako znana, kakor Lemberška. Od učitelja skoro nikoli niso drugih slovenskih besed slišali, kakor če je rekel: „Zdaj bomo pa slovensko perilo prali.“

Prislovica pravi, da se poln trebuh ne uči rad, kakor pa če je čisto prazen? Prazen žakelj ne stoji po koncu. Tisto leto, ko je Gašpar začel v šolo hoditi, je bila znana lakota, od ktere še zdaj vedó stari ljudje veliko žalostnega povedati. Moj Bog! takrat že otroci niso imeli več rudečih lic, ampak vsi so bili blede, slabi in izgajeni. Saj pa tudi ni čuda, ker so ljudje jedli kruh iz žaganja, in še tega

ni bilo, kakor se Gašpar spominja. Gašpar je takrat veliko glada pretrpel, zraven pa je moral vsak dan eno uro daleč v šolo iti in se tam lačen nemški abc učiti. Opoldne ni imel nič družega, nego mrzle krompirje ali bob, in če ravno niso bili posebno okusni, se je vendar iz celega srca Bogu za-nje zahvalil, ko je enkrat na potu našel človeka, ki je od glada umrl. Ali Gašparju ni manjkalo samo dobre hrane, ampak tudi tople obleke. Tenka suknjica, ki bi bila poletu dobra, morala bi ga pozimi najhujšega mraza varovati! Takrat se je Gašparju res huda godila, ker ga je toliko nadlog trlo: glad, zima, dolga pot in nemška slovnica. Pa prestal je vse in je zdrav ostal, kar kaže, da je imel dobro natoro in krepak život.

Ko pride pomlad, bilo je zanj takoj bolje. Takrat je bilo konec zmrzovanja in v lesu so rastle gobe in jagode; te je gredoč pobiral in prodajal, ter si kupoval knjige, zvezke, peresa in kar je v šoli potreboval, kajti na tihem se je že dolgo jezil, da so ga sošolci dražili zavoljo njegove prazne torbe in da ga je učitelj večkrat kregal in vprašal, kje da ima šolsko orodje.

(Dalje prih.)

domačem jeziku, splošnji vpeljavi nasprotoval je le nek sklep deželne zbornice, oziroma ukaz dež. odbora od leta 1878, kateri je še zdaj v veljavi in postal normalen deželni uradnik. Že leta 1869 sklenil je deželni zbor, da se ima uradovati slovenski in tako se je tudi gladko, brez zaprek in le z malimi izjemami uradovalo do leta 1878. Ko je leta 1878 nasprotna stranka po dobro znanih in slaboglasnih volilnih dogodkih prišla na krmilo, bila je njena prva skrb, potisniti slovenščino v kot in jo omejiti na vse slučaje, v katerih so dopisovale slovenske stranke deželnemu odboru, celó notranjo uradovanje je odslej nemško. Tako pa ne sme dalje ostati, slovenščina mora priti zopet na pravo mesto, kar se bode zdaj skoro brez izjem izvrševati dalo, ker se je od leta 1869 sem število slovenskega jezika zmožnih uradnikov izdatno pomnožilo. Visoki zbor bode imel še prilike o tem vprašanji izreči svoje mnenje, v formalnem obziru prosim da se izroči moj predlog vpravnemu odseku.

G. Obreza potem poroča o potrjenih postavah in stavlja predlog, da naj se dotično poročilo deželnega odbora vzame na znanje. Obvelja brez ugovora.

G. Klun poroča o § 8 letnega poročila in predlaga, da naj se izvršitev lani storjenih sklepov deželnega zbora vzame na znanje, učitelju Primožu Dolarju pa naj se dovoli miloščina letnih 100 gld. pričenci s 1. julijem 1884. Oba predloga se sprejmeta, ravno tako se vzame na znanje poročilo deželnega odbora o podpori obrtniških nadaljevalnih šol, in o imenovanji Jožefa Skalja za realkinega slugo.

(Konec prih.)

## Prošnja občine Podbrezje

za odstranjenje klanec v Gobovcah in v Osranku, enako Jurčkovega klanca, ležečih v Podbreški katastralni občini nad Kranjem.

Visoka c. kr. deželna vlada!

Oziraje se na nam najbližnji deželi, Koroško in Goriško, smo zapazili in še vedno zapazujemo, koliko je porabila in še vedno porabi visoka c. kr. deželna vlada ne le za zboljšanje cesarskih cest in za popravilo strmih klanec, ampak za podpore skladovnim ali okrajnim cestam.

Vsega tega v zadnjih letih v naši deželi ni bilo, in vis. državni zbor v enaki namen ni kraljarja dovolil. Mar naša dežela nima klanec, v kojih se ljudje in živina končujejo, in koji so zavere mnogim krajem, da se ne morejo posluževati najbližnjih železniških postaj in uvaževati ter izvaževati mnogovrstnih reči? Ne bomo navajali istih cest, ktere se kljub železnici zelo potrebujejo, in imajo toliko nujnih potreb, da bi se jih bila vis. vlada gotovo že umislila, ako bi jej bil kdo v tej zadevi potožil. Tudi naši državni in deželni poslanci bili bi stvar gorko na svojem mestu priporočali, ko bi bili za-njo vedeli. Mar ni sramota za sedanje stoletje, da sta na državni cesti v naši Podbreški katastralni občini klanca v Gobovcah in v Osranku, enako Jurčkovemu klanecu še vedno na istih mestih, kjer so bile enkrat kravam steze ali tovornikom poti! Zadnji čas je te klanec odstraniti, kar se dá brez mnogobrojnih tisočev dognati. Klanec v Gobovcah se lahko popolnoma odstrani, ako se državna cesta potegne nad mostičem pod Gobovci nad kopeljo g. Pavlina na okrajno cesto do blizo senožeti in od tod po Podolinici čez boršt do Klinarja — zadnje hiše v Srednjivasi. Z malim ovinkom se je mogoče ogniti prestrmemu ovinku, in če se državna cesta potegne za Kajžarjevo hišo do Tržiške ceste, odpade tudi Jurčkovi klanec.

Vse to bi državi ne napravljalo ogromnih stroškov, ljudstvu pa, in še bolj ubogi živini bilo bi v veliko korist. Koliko se prevaža po teh klanecih posebno k železnici v Podnart in iz Podnarta; koliko se še kljub železnici vozari v Kranj in nazaj. Da smo Podbrežani ponosni na svoj prelepi okraj, nam nikdo za zlo ne bode jemal, kajti sami se ne bahamo z njim, ampak tuja gospoda, ki nas od leta do leta vedno v večjem številu obiskuje; to konstatuje Ljubljčan, Tržačan in Goričan. Kje ti je mogoče, se boljše ohladiti, kot v Podbrezji? Kje najdeš toliko gojzda, toliko hladne sence in bistre zdrave vode kot ravno v Podbrezji! — Koliko bolj bi pa še Podbrezje napredovalo, ko bi se lažje bodeli peš ali z vozom tja dospelo.

Tu pa ne gre le za ptujo gospodo in tudi ne le edino za katastralno občino Podbrezje, ampak

semkaj pripadajo tudi katastralne občine Duplje, Kovor, Križ in posebno še Tržič. Iz vseh teh dovaža se mnogo raznovrstnega blaga na železnično postajo v Podnart in iz Podnarta, n. pr. vina, deske, moke itd. Tržič je sicer do sedaj v zvezi gledé pošte in mnogo drugega s železnično postajo v Kranji, in to le zaradi prestrega klanca v Gobovcah. Ko bi se pa ta klanec na poprej navedeni način odpravil, bil bi Tržič za polovico bližje železnici v Podnartu, vsled kojega bi se znižali stroški za prevaževanje pošte in odpadel bi lahko poštni obhodnik v Podbrezji, kajti gledé Tržiča zaradi obrtnije zelo važnega, bi se sedanja okrajna cesta od Tržiča do Podbrezja morala na deželne stroške tudi nekoliko poravnati in sedanji privatni most v Podnartu odpraviti. Ako bi bila visoka vlada za odpravo klanca v Gobovcah, bi se ponižno podpisani gledé sedanje okrajne ceste od Podbrezja do Tržiča nemudoma s prošnjo obrnili do visokega deželnega zbora.

Vse do sedaj navedeno je tako občno znano in take važnosti, da se nam nepotrebno dozdeva, to še le s statističnimi dati dokazovati. Ali ni zadnji čas, da visoka vlada gledé kupčije in obrtnije tudi za Tržič od železnice tako oddaljeni nekoliko stori? Blagostan povzdignil bi se tudi na korist vsem tu omenjenim katastralnim občinam, in gledé na to, da se v Soški dolini iz strateških vzrokov cesarska cesta tako na široko poravnava, bi ravno tudi v tej zadevi visoka vlada ne smela naše doline prezirati. Stvar je nujna in pri vsem tem ne želimo, da bi se že prvo leto odstranila klanca Osrane in Jurčkovi, ampak ju priporočamo visoki c. kr. vladi v resno nujno preiskavo. Najbolj se pa mudi ne le vsem poprej navedenim občinam, ampak posebno Tržiču, da bi se že leta 1885 odstranil klanec v Gobovcah in vsled tega prosimo ponižno podpisani: Visoka c. kr. deželna vlada naj blagovoli se gledé omenjenih klanec usmiliti poprej navedenih občin s Tržičem vred in nujno zaukazati c. kr. okrajnemu glavarstvu v Kranji, stvar precej preiskovati in vsaj gledé Gobovec potrebne načrte in proračun stroškov precej predložiti in to tem hitreji, ker se mislijo ponižno podpisani v tej zadevi precej obrniti tudi do državnega zbora. Nadeja se v tej občno koristni stvari tudi gorkih priporočil visoke c. kr. deželne vlade se predrzujemo še dostavljati, da ako bi našo prevažno prošnjo visoko c. kr. ministerstvo zavrglo, pa bi nam vsaj zdatne podpore blagovolilo podariti, bi sami naredili bližnjo cesto od Klinarja do železniške postaje v Podnartu.

V Podbrezji, dne 10. septembra 1884.

J. Košir, posestnik in župan; A. Pavlin, posestnik in veletrgovec z vinom; A. Gregore, posestnik; M. Gregore, posestnik; F. Šolar, posestnik in trgovec; A. Jerala, posestnik in trgovec; Peter Rojce, posestnik; J. Pretnar, posestnik; Ivo Cotelj, posestnik in trgovec; F. Klemenčič, posestnik v Zverčah; A. Veljavec, posestnik in Kovorski župan; Počivalnik, posestnik v Tržiču; Janez Pavlin, trgovec v Naklem; Lovro Alijančič, posestnik v Bistrici; Adela Pfaeffinger, consulova vdova in posestnica; Jeglič, deželni računovodja na Goriškem in posestnik v Podbrezji; P. Jeran; Mlinar, posestnik; Urban Potočnik, posestnik in krčmar; J. Werdler; J. Braic, mlinar in posestnik; Fr. Potočnik, posestnik; Jaka Finžgar, posestnik; Jaka Martel, mlinar, posestnik in trgovec; Anton Šifrar, posestnik; Lorenc Arnež, posestnik; J. Šlibar, posestnik.

Naslednji obrtniki in posestniki iz Tržiča so se tej prošnji tudi pridružili:

Raitareck, župan in trgovec; Demberger, posestnik tovarne; L. Mally, posestnik tovarne; J. Jelen, posestnik fužine; M. Ahačič, posestnica fužine; Stanislav Pollak, posestnik tovarne; Peter Mally, usnjar; B. Mally, tovarnar; A. Globočnik, posestnica fužine; Avgust Mallytova vdova, posestnica tovarne usnja; Friedrich pl. Dorotka, posestnik fužine; M. Lončar, trg. z lesom; C. Hofbauer, trgovec z lesom in posestnik žage.

## Politični pregled.

V Ljubljani, 19. sept.

### Notranje dežele.

Deželni glavar štajarski grof Wurmbbrand bo imel mnogo posla, če bo hotel domišljije štajarskih liberalcev brzdati, kakor bi se to spododobilo in bilo bi potrebno. Pri volitvah v posamične odseke deželnega zbora so Slovence prav očitno in razaljavno prezirali, kakor bi jih ondi ne bilo in

vendar jih osem sedi v deželnem zboru ter zastopa dobro tretjino prebivalcev. V občinskem, petičijskem in kulturnem odseku ni nobenega Slovenca in vendar so vsi trije odseki jako važni in prepomenljivi za javno življenje Slovencev. Edina dva narodnjaka, ki sta prišla v odseke, sta namreč dr. Dornikuš v finančnem, in dr. Šuc v naučnem. Povsod drugod bodo Nemci lahko gospodarili, kakor jim bo drago in se bodo za Slovence le tedaj brigali, kadar bo čas davke plačevati in jih bodo le takrat na mislih imeli, kadar jih bota obirali „Deutsche Wacht“ in pa „Grazer Tagespost“. — O nepostavnostih, ki so se godile pri volitvah, oziroma o nedoslednostih, še sam baron Kubeck ne vé pojasniti, kar je tudi sam javno priznal. On pravi da je okrajnim glavarjem nekaj poduk ali določilo poslal pred volitvami, po katerem naj bi se bili imeli ravnati. Tisto določilo je bilo tako jasno, da so nekateri volitveni komisarji iz njega sklepali, da se smejo vdove k volitvam pripuščati, drugi so jim pa opri na dotično določilo vdeležitev volitve naravnost prepovedali. In sedaj se baron čudi ne vedoč odkod da to? Prav lahko; dotično določilo je bilo pisana v tako zvanem uradnem slogu, ki se posebno s tem odlikuje, da je že star, kakor uradi sami in navadno tako zavlečen, da ga mora človek po dvakrat in trikrat brati, naposled pa navadno še pravega ne izve. Dokaz: uradni komisarji pri štajarskih volitvah. Je pa tudi lahko mogoče in verjetno, da marsikateri glavarji niso hotli drugače umeti, kakor po svojem liberalizmu.

**Solnograški deželni zbor** otvoril je konservativni deželni glavar grof Chorinsky na dan 15. t. m. z navadno slovesnostjo. S pravo zadovoljnostjo povdarjal je vesel dogodjaj, da si je konservativem že v štirih sosednjih deželah po večini priboril tla v deželnem zboru. Konservativem edin je zmožen ljudstvu k blagostanju pripomoči, ker ga njegova načela čuvajo v občini, v zadrugah in društvih. Liberalizma jasno znamenje je, da povsod razjeda in učinki njegovi so razpad; kjer pa skupnost razpada ondi blagostan ni mogoč. Konservativem vpliva s svojimi načeli ravno nasprotno; kjer se njega drže, naseli se tudi kmalo če tudi ne bogastvo, vendar pa red v vseh zadevah. Danes, kakor pred leti videli smo toraj še vedno pristaša katoliško-konservativne stranke in danes, kakor nekdanj obljuboval je zopet nepristransko voditi razprave deželnega zbora. „Da mi bo pa to mogoče, in da se mi bo mogoče prosto gibati, pravi Chorinsky, prosim si tukaj božje pomoči, brez ktere nobenemu ni nič uspešnega mogoče. Prost hočem biti; prost je pa človek le takrat, ako mu ni nič na tem ležeče, da bi ljudem dopadel, pa se tudi ne boji, da bi se jim zameril.“

Pri volitvah v **Zagrebu** v drugem volilnem okraju na 17. t. m. propadel je dr. David Starčević z 205 glasovi proti vladnemu kandidatu dr. Šramu, ki je 324 glasov dobil. Volitev vršila se je vseskozi mirno, če tudi so se Starčevićanci z dr. A. Starčevićem posebno v tretjem okraju vse prizadeli, da bi zmagali. Od vseh strani nosili so skupaj bolne in starčke, druge zdrave vlekli so s silo tjekaj le da bi dr. Anton Starčević zmagal. In ni manjkalo kdo zna kaj, da bi ne bil, manjkalo mu je le 10 glasov. A. Starčević dobil je namreč 145, kandidat narodne stranke kanonik Gasparič pa 155 glasov. Proti Gasparičevi izvolitvi se je opozicija pritožila, češ, da so se glasovi zanj kupovali in drago plačevali, menda celó do 500 goldinarjev. Za red so skrbeli honvedi, huzarji in pa redarji, pa se ni nikjer nič obžalovanja vrednega zgodilo.

### Vnanje države.

Po **Albaniji** ni miru in ga menda ne bo, dokler bo ondi turška roka gospodarila. Povod večnim rabukam ondi je kos zemlje, ki po poslednji turški vojski vsled Berolinske pogodbe Črnogorcem pripada, Albanci ga pa nobeni ceni odstopiti nočejo in so se že večkrat s Črnogorci stepili zanj. Državna meja še dandanes ondi ni vravnana in menda tudi še kmalo ne bo, ker se Turčija prav nič za-njo ne briga, če tudi je sam Sultan obljubil, da se bo zanimal za-njo in njeno določbo po moči pospeševal. Saj se poznamo! Z dobro vestjo lahko rečemo, da bomo prej v Ljubljani univerzo imeli kakor pa Črnogorci in Albanci vravnano državno mejo.

Na **Srbskem** so letos spomlad napravili novo finančno postavo. Da se bo taista, kolikor hitro mogoče do veljave spravila, napravila se je komisija, ki se peča z ljudskim štetjem, pri kateri priložnosti bodo natančno število ondanšnjih obrtnikov, rokodelcev, trgovcev in uradnikov zvedeli. Ob enem pa dotična komisija tudi premoženje vsacega posebej ceni in zapiše, da se bo v bodočnosti po taistem davek odmeril.

**Caru Aleksandru** je pred vsem na tem ležeče, da bi se napravil Poljakom na rusko-poljski zemlji živečim ugodnejši odnošaj življenja. Dvajset let je minulo, odkar so se poslednjič sablje bliskale po rusko-poljski zemlji za oslobojenje podjarmljene zemlje. Drug rod je nastopil, rod, ki se je deloma že ruskemu podaništvu privadil, deloma pa po žalostni osodi, ktera je njegove roditelje zadela, strez-njen spoznal, da se mu s silo ni nadjati ničesar, pač pa bi se dalo pridobiti mnogo z lepo. Če tudi je že 20 let preteklo od poslednje vstaje, vendar se ruskih Poljakov še vedno drži sumljiva maroga, da so nezanesljivi rovarji, na ktere se ni zanašati. Car Aleksander storil je prvi korak, da bi odpravil in

zatrli nasprotno nezaupnost, ker je Poljake v Varšavi obiskal in ker si je iz njihove srede zbral varstvo pri lovu. S tem je car Aleksander dokazal, da ima do Poljakov popolno zaupanje in da bodo drugi korak sami morali storiti, ki je potreben, da se jim okoliščine zboljšajo. Nekaj bodo Rusi pridali k poljskim tirjavam, nekaj bodo pa Poljaki sami odjenjali, da ne bodo zahtevali, kar bi nemogoče bilo in sporazumljene se bo napravilo, ki bo gotovo obema narodoma na korist. Lepo je vsekako, da je car sam prvi korak storil.

Bismark, in francoski poslanik v Berlinu, M. Courcel, napravila sta nekako ustno pogodbo, ki se na diplomatična pisma opira, gledé po Nemcih zasedenih krajev v zapadni *Afriki*. Bismark se ni hotel s svojimi najbližnjimi sosedí v Afriki z Angleží pogovarjati, temveč se je rajši do Francozov obrnil, da se je s taistimi proti Angležem zavezal. S tem se misli v Afriki na lastne noge postaviti, Francozom se je pa ob enem prikupil, ker jim je prednost pred Angleži dal, katerih že dalje časa nič kaj ne more videti.

Vse nesreče, ktera je po Francozih *Kitajce* zadela in več nego 33 milijonov frankov znaša, kriv je kitajski urad zunanjih zadev „Cungli Jamen“ v Peking, ki ni hotel kitajskim vojakom povelja dati, da imajo Tonkin v tem in tem času zapustiti, sami si pa niso upali odriniti.

Pravijo, da je angleški komisar za *Egipt*, lord Northbrock, kedivu obljubil od Angleške garantiranega posojila za osem milijonov funtov! blizu 80.000 milijonov goldinarjev. Mogoče, verjetno ni. Kaj bi Egipt z 80.000 milijoni sedaj? in na kaj bi jih Angleška dala? Egipt bi se k večjemu državnega poloma obvaroval, ki se bo brez posojila danes ali jutri ondi oglasil, kajti zahtevanje po odškodnini Aleksandrijskih prebivalcev je od dne do dne silneje in tudi Evropa ne bo več križem rok gledala in čakala, kdaj da se bo egiptovski vladi poljubilo seči v žep in plačati, na kar sto in sto ubožanih družin s težavo čaka. Angleže je Egipt že skoraj toliko veljal, kolikor je vreden in jih bo še, preden bodo ondi red napravili. Ker se je že mnogo govorilo, da bi se morali potem Angleži venkaj spraviti, je pač jako dvomljivo, če bodo za prazen nič še zadovoljni tolike svote denarja zavreči. Ako bodo Angleži poroštvo za egiptovski dolg prevzeli in finančne razmere egiptovske sami v roke vzeli, bodo skušali tudi v Egiptu ostati. Kaj bodo pa druge vlade k temu rekle, je in ostane odprto prašanje.

*General Wolseley*, najvplivnejši med angleškimi generali, podal se je na daljno pot v Chartum po Gordona in po vse tiste, ki bi jo radi iz Chartuma venkaj pobrali, pa ne morejo; nekoliko jim brani javna varnost, ki je okoli Chartuma tolika, da se po navadi vsakemu vrat zavije, kdor upornikom v roke pride, nekoliko jih pa ovira Gordon sam, ki hoče na vsak način „Mahdija premagati“. General Wolseley je višji od Gordona in ga bo vsled tega lahko prisilil, ako bi se Gordon le trmoglavlil da ne gré, da bo moral z njim vred Chartum zapustiti. Če bota pač oba skupaj zadosti trdna in močna, da bi se proti Obejdu obrnila in Mahdija poiskala, kdo vé? Prej ko ne se bota odločila za venkaj, Chartum ostal bo pa zopet sam sebi prepuščen, s katerim bo morda Mahdi naredil, kakor je napravil z Berberjem. Hiše in stavišča bo namreč požgal, ljudi poklal, premoženje pa pobral in odnesel.

## Izvirni dopisi.

**Iz Ljubljanske okolice, 16. septembra.** (*Sl. deželnemu zboru.*) Nadjamo se, da sl. deželni zbor letošnje sesije ne bo dovršil brez postave za kranjsko deželo najbolj potrebne, namreč postave zoper žganjepivstvo. Skrajni čas je, da se prepové špirit po Kranjskem prodajati v porabo naprave peklenškega šnopsa! Naj se ne gleda na to, kaj bo vis. c. kr. vlada rekla zastran državnih dohodkov po špirtu, ampak imeti je pred očmi naš narod, kterega je treba ohraniti kuge pred šnopsom.

Danes ležita v okolici pisatelja teh vrstic dva mrliča — in oba sta žrtva šnopsa. Neka kmečka gospodinja, ki ima svojega moža že dve leti na Ljubljanskem Gradu, se je tako silno šnopsu vdala, da so jo morali večkrat v posteljo spat peljati in to se je tudi v nedeljo večer zgodilo. Ker je pijana klela in razsajala, so jo v nedeljo, 14. t. m. zvečer namesto v posteljo na tla položili, pa strah in groza! V ponedeljek zjutraj našli so mrtvo. Bog je šnopsarico, ktera je v nedeljo ves dan več litrov šnopsa popila — ponoči brez sv. zakramentov pred sodbo poklical. Ne bomo sodili, a vendar rečemo: uboga duša!

Drugi šnopsar pa je danes zjutraj po dolgi in hudi bolezni — prsni vodenici naglo umrl v naročji svoje skrbne žene, ki ga je bila prisilila še pred 8 dnevi s sv. zakramenti prevediti. Tudi ta revež je mogel do poslednjega svojega življenja z brinov-

cem svojo bolezen tolažiti. Poznam pa v okolici še 10 takih revežev-šnopsarjev, kateri bodo v teku leta zavoljo šnopsa šli v krtovo deželo s svojim telesom, a kam z dušo?

Pred letom je umrl v nekem okraji Ljubljanskem šnopsar, ki ni tehtal — 20 kil pred smrtjo, tako se je bil vsušil, pa vendar je šnops do poslednjega zdihljeja v sé srebalo, ker drugega živeža ni več zamogel. V tem kraji (z 325 ljudi) so v enem letu popili 3567 litrov šnopsa. Naj bode dovolj o tem, ker človeka mora groza biti, ko sliši o takih dogodkih po naši ljubi deželi. Bog pomagaj! Pa tudi visoka vlada naj kaj stori. Duhovni ne morejo več s svojo besedo vplivati na šnopsarje; taki pijanci se morejo s silo prijeti, in silo, moč ima le c. kr. vlada.

Gospodje deželni poslanci! Vam gré postave dajati z vis. c. kr. vlado, pa tudi čuvati, da se postave, ktere sklepate zvesto spolnujejo.

**Iz gornjega Logatca, 18. sept.** V 14. dan sept. otvorili smo pri nas šolo v novo dodelanem šolskem poslopji. Ob 9. uri zjutraj pričela se je slavnost. Šolska mladina zbrala se je že poprej v stari šoli, od koder se je potem podala v cerkev, kjer so bili že zbrani gg. okrajni glavar grof Pace, državni poslanec Obreza, deželni poslanec prof. Šuklje, okrajni šolski nadzornik Gerkman, udje krajnega šolskega sveta, Logaški občani in uradniki in mnoge druge gospode in pobožnega ljudstva. Prečast. dekan Vrhniški, gosp. Šlibar, stopili so z azistenco pred altar in so zapeli „Veni sanete spiritus“.

Po dokončanih molitvah v cerkvi pomikal se je sprevod med pritrkovanjem zvonov in pokanjem možnarjev proti novemu šolskemu poslopji, kjer se je začelo blagoslovljenje nove zgradbe po navadnih cerkvenih obredih. Omeniti moram tukaj govorov, ki sta jih govorila predsednik okr. šolskega sveta, grof Pace in pa prof. Šuklje. Prvi govoril je v sobani, in je v lepem jedrnatem govoru priporočal zbrani šolski mladini marljivost, lepo obnašanje in hvaležnost do staršev in učiteljev. Sklenil je svoj govor s „živio“-klicem na Nj. Veličanstvo, v kar je tudi množica pritrdila z glasnimi „živio“ in „slava“-klici. Prof. Šuklje pa je govoril na prostem, ter v daljšem in v resnici dovršenem govoru razpravljaj, kak smoter da ima ljudska šola, namreč odrediti otroke, „da bodo nravni in pobožni“. (Govor je natisnjen v „Ljubljanskem listu“ št. 164.) Da je govoril g. prof. Šuklje, kakor zamore govoriti le pravi govornik, pokazalo se je v tem, da je vse občudovalo govor sam kakor tudi prednašo.

Ko so zapeli potem vrli izurjeni Logaški peveci še prelepi zbor: „To je Gospodov dan“, vrnili se je sprevod zopet v cerkev, kjer je bila najprej pridiga. Pridigoval je preč. g. dekan Šlibar. Kakor vsikdar, in posebno pri jednacijah prilikah, pokazal se je tudi tukaj izbornega cerkvenega govornika. Med govorom le glasu ni bilo slišati po cerkvi, vsi smo tako zvesto in pazno sledili njegovim besedam, ktere smo si tudi globoko v spomin in srce vtisnili, na-se obrnili in jih hočemo tudi v življenji spolnovati. Na to je sledila slovesna sv. maša z zahvalno pesmijo, pri kateri se je zopet odlikoval mešani pevski zbor, kakor že sploh znano.

Ob 1. uri je bil banket v novem šolskem poslopji, kterega so se vdeležili vsi prej omenjeni gospodje, vseh vkup blizu 50 osob.

Da so se tu vrstile navdušene napitnice na Nj. Veličanstvo, na mnogozaslužnega načelnika krajnega šolskega sveta, g. Gruntarja, na visokorodnega g. barona Winklerja, ktera je bila s posebno navdušenostjo sprejeta, na čast. duhovščino itd. Da nas je vmes pevski zbor razveseljeval s svojimi vbranimi melodijami, da se je povsod kazala lepa sloga in prijaznost, ki pri nas vlada med duhovščino, uradniki in občani, o tem mi tudi ni treba še posebej govoriti. Le toliko rečem, da nam je le prekmalo potekel ta prelepi, slavnostni dan, kterega se bomo tudi še v poznih letih spominjali z največjo radostjo in veseljem.

**Iz Vrteč poleg Laškega, 18. septembra.** Vsa okolica naša je preplašena od strašnega hudodelstva, ki se je tukaj zgodilo. Danes zjutraj med 6. in 7. uro sta dva človeka krčmarico Klenovškovo s sekirami napadla in grozovito razbila. Pobrala sta le denar; obleko in hranilnično knjigo pa pustila. Nekaj pred šesto uro je krčmar odšel, in kmalo potem, ko je ona sama s triletnim fantkom doma bila, sta telovaja prišla, in strašno djanje doprinesla. Vrata na cesto sta zaprla, in skozi kuhinjo pobegnili.

Uboga razbita krčmarica, ki še živi brez zavesti, je ležala od 6. do 1/2 12. ure v krvi brez pomoči, le fantek je poleg nje stal. V takem stanu jo je našel mož, ki je opoludno domu prišel. Grozovitost in predrznost tolovajev še to pomnožuje, da se je to po dnevu, za cesto, blizu druge sosedne krčme zgoditi zamoglo, ne da bi bil kdo kaj slišal ali videl, akoravno so ljudje vedno mimo hodili in se vozili. Tudi so potem pred poludnem ljudje blizu hiše na polji delali in niso vedeli, da krčmarica v hiši v svoji krvi leži. Upanja ni, da bi pri življenji ostala, ker ima velike rane po glavi, da se možgani vidijo in ker je pomoč tako pozno prišla. Pravijo, da je zdravniku, ki ji je nekaj poduhati dal, da se je zdramila ter jo vprašal, li pozná telovaje, prikimala, da pozná; toda zdaj je zopet v nezavednosti. Tudi fantek je rekel, da sta ta dva strica že večkrat v tej krčmi pila. Bog daj, da bi ju našli in pravični sodbi izročili. Pa kaj, kakšna bo kazen?

## Domače novice.

(*Slovensko gledišče.*) V korist „Narodnega doma“ predstavljala se bode 20. in 21. septembra Vilhar-Schantlova izvirna opera v treh dejanjih „Jamska Ivanka“. Da bode ta predstava sijajnejša, potrudilo se je dramatično društvo izredne moči pridobiti v ta smoter. Prvikrat bomo pozdravili na slovenskem odru slavljeno operno pevko, gospo Emilijo Gerbičevó (soprogo našega rojaka, profesorja na Lvovskem konservatoriji, gosp. Franja Gerbiča), ktera poje naslovno partijo „Ivanke“. Da se izvede dostojno druga ženska uloga „Ljudmile“, dovolila je hrvaška deželna vlada gospé Dragoili Odijevi preprijazno potrebni dopust in veseli nas nekdanjo pevko operet in učiteljico v šoli dramatičnega društva med nami videti, kličemo ji: Dobro došla! Kaj je g. Meden v ulogi „Miroslava“, je vsakemu dobro znano, kdor ga je slišal, neprekosljiv pevec in dostojen igralec. Tudi g. Štamcar ne bode zaostajal; in slednjič bi se reklo vodo nositi v Savo, ko bi še posebno pritrjevali, da bode oddelek čitalniškega pevskega zbora izvrsten. Druge manjše pevske in igralne uloge so v skušenih rokah, godbo oskrbi kapela našega domačega pešpolka, toraj se nadjamo ne le izredno zabavnega večera, nego tudi, da se gledé na blag namen vsi prostori napolnijo. Gosp. Kocelj je jezikovno vso prozo sedanjem razmeram primerno popravil.

(*Duhovske spremembe v Lavantinski škofiji.*) Za stolnega dekana pri Mariborskem kapiteljnu imenovan je preč. gosp. kanonik Ignacij Orožen. Ad multos annos! Čast. g. Fr. Škorijanec postal je župnik v Reki; č. g. Anton Vraz pa pri sv. Križi nad Mariborom.

(*Duhovske spremembe v Krški škofiji.*) Za stolnega prošta v Celovcu imenovan je semeniški vodja, preč. g. dr. Müller; na njegovo mesto pride stolni skolaster preč. g. Schellander, čegar nadarjenost in strogo cerkveni duh je občno znan.

(*Začasna učitelja*) gg. Jožef Bizil v Gorenjem Tuhinji in Anton Funtek v Šmartnem pri Litiji nastavljeni sta stalno, prvi na enorazrednici v bivališči, drugi pa na četvorazrednici v Šentvidu.

(*Darila za stavljenje kôz*) so dobili sledeči gospodje okrajni ranocelniki: prvo darilo 63 gold. dobil je g. Edvard Globočnik, okrajni zdravnik v Cerkljah; drugo 52 gold. g. Franc Bachmann okrajni zdravnik v Ilirski Bistrici; tretjo 42 gold. pa g. Karol Peternel, okrajni zdravnik na Igu.

(*Občno delavsko bolniško podporno društvo za Kranjsko*) vstanovilo se bo v Ljubljani pod začasnim odborom gg.: Ivan Baumgartner, Franc Doberlet, Avgust Drelze, dr. Friderik Keesbacher, Albert Samassa, dr. Adolf Schaffer, Viljem Tönnies. Društvo imelo bo štiri razrede in se bo vplačevalo v I. razredu 6, v II. 10, v III. 14 in v IV. po 20 krajcarjev na teden, in dobilo se bo za podporo v I. razredu 1 gld. 80 kr., v II. 3 gld., v III. 4 gld. 20 kr. in v IV. razredu 6 gld. na teden v slučaju bolezni. Društvo, če tudi vseskozi v rokah, ki niso prijazne nam in našemu narodu, vendar prijazno pozdravljamo in delavcem za pristop prav toplo priporočamo, ker se nadjamo, da bo opravljalo delo usmiljenega Samarijana, in ne političnega rovarja. Za delavca mora pač tolaživno biti, ako si z malo svoto, ktero si, recimo, od pijače pritrga v soboto zvečer, zagotovi pomoč v slučaju bolezni. — Načrt pravil je slovensk in nemšk, kar je popolnoma prav; manj

